

(JRAŠO MOKINYS)

MOKINIO KODAS

--	--	--

MOKINIO GIMIMO DATA

--	--	--	--	--	--	--	--

metai mėnuo diena

(PAPILDO PRIEŽIŪROS TARNYBA)

vieta lipdukui su kodu

disleksija

KONTROLINIS DARBAS PAGRINDINĖS MOKYKLOS ŠEŠTAI KLASEI

Instrukcija moksleiviui

1. Patikrink, ar egzaminų rinkinyje yra 8 puslapiai.
· Jeigu truktų lapų, ar šiaip kas užkliūtų, pranešk mokytojui.
2. Šiame puslapyje ir atsakymų lape įrašyk savo kodą ir gimimo datą.
3. Atidžiai skaityk visus tekstus ir užduotis.
4. Sprendimus užrašyk juodos spalvos šratinuku arba plunksna.
Nevartok korektoriaus.
5. Užduotyse nuo 1 iki 20 pateikiami keturi atsakymai: A, B, C, D.
Jiems atsakymų lape atitinka toks langelių išdėstymas:

A	B	C	D
---	---	---	---

6. Parink tik tai vieną atsakymą ir jam atitinkantį langelį padažyk tušinuku, pvz. jei parinkai atsakymą „A“, tai šitaip:

■	B	C	D
---	---	---	---

7. Žymėdamas atsakymus, stenkis neklusti, bet jeigu jau apsirikai, klaidingai paženklintą atsakymą apibrauk ratu ir pažymėk kitą.

⊗	B	C	■
---	---	---	---

8. Nurodytose vietose aiškiai įrašyk užduočių nuo 21 iki 25 sprendimus. Klaidingus atsakymus perbrauk.
9. Paskutinis egzamino lapo puslapis skirtas juodraščiui.
Užrašai juodraštyje nebus tikrinami.

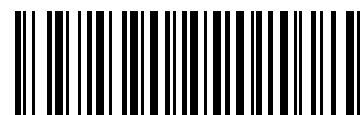
Sėkmės!

2009 BALANDIS

Darbo laikas:
60 minučių

Galimų balų
skaičius: 40

S-1-092

Žvėrys

Tekstai uždaviniams nuo 1. iki 4.

Kaip žinoma, mūsų gandrai vykdami į žiemojimo vietas Afrikoje nesutrumpina sau kelio ir neskrenda virš Viduržemio jūros tiesiai prie Nilo. Kodėl? Juk netgum maži paukščiai neskrenda aplink jūrą, tiktai virš jūros, praleisdami kelionėje kelias, arba keliolika valandų.

Gandro sparnai yra taip sukonstruoti, kad gali panaudoti kylančias į viršų oro sroves. Jie yra ilgi ir – palyginus su kitų paukščių sparnais – labai platus. Sparnų didelis paviršius puikiai „gaudo“ kylantį oro srautą. Gandrai keliauja erdvėje ir panašiai, kaip žmonės skraidantys skraidyklėmis, panaudoja oro judėjimus. Tuo tarpu pasipriešinimas, kurį sukelia tokie dideli sparnai, reikalauja didelių pastangų, reikalingų jais mojuoti. Pamėginkite pamojuoti skraidykle! Sklandymas su nejudamais, ištiestais sparnais kylančiame į viršų ore, tai skrydis bemaž už dyką, tuo tarpu kiekvienas sparnų mostelėjimas, tai brangus energijos eikvojimas.

Saulėtomis dienomis įšyla žemės paviršius, nuo jo įkaista oras ir dėl to kyla į viršų. Esant palankioms sąlygoms susidaro kylančios vertikalios oro srovės, taip vadinami šiluminiai kaminai, kurių erdvėje gandas suka ratus ir skrisdamas be pastangų pakyla netgum į daugelį šimtų metrų aukštį. Po to ir toliau nejudindamas sparnais skrenda į priekį apie dešimt metrų, panaudodamas tam tikslui vieną aukščio sumažėjimo metrą. Suradęs sekančią vietą, kur įkaitęs oras kyla į viršų, gandas vėl pakyla. Tokiu būdu gali keliauti daugelį valandų, sumojavęs sparnais vos keletą kartų.

Virš Mažosios Azijos ir Artimųjų Rytų dykumų regionų stipriai įkaitusio oro netrūksta, tai ir kelionė, nors ilgesnė, yra labai ekonomiška. Tuo tarpu virš jūros sunku sutikti kylančias oro sroves ir net jeigu jos susiformuoja, tai turi per mažą energiją, kad padėtų gandrui skristi. Be to virš vandenių vyrauja horizontalūs vėjai, todėl gandrui reikėtų beveik nuolatos mojuoti sparnais, prie ko jie nėra prisitaikę.

Pagal straipsnį: Tomasz Cofta, http://bocian.polska.pl/bocianie_ciekawostki.

1. Tekstas aiškina, kodėl gandrai

- A. išskrenda iš Lenkijos į Afriką.
- B. sutrumpina sau kelią, skrisdami prie Nilo.
- C. skrenda į Afriką aplinkiniu keliu.
- D. praleidžia žiemą prie Nilo.

2. Kuriame piešinyje yra punktyrine linija paženklintas gandrų kelias iš Lenkijos į Afriką?

A.

B.

C.

D.

3. Aprašydamas gandrų sparnus, teksto autorius sako: „Pamėginkite pamojuoti skraidykle!“. Tai turi paskatinti skaitytoją
- susidomėti skraidyklių sportu.
 - įsivaizduoti gandro pastangas.
 - įsivaizduoti gandro dydį.
 - atlikti mankštą.
4. Ką daro gandras kai atsiranda šiluminiame kamine?
- Kuo greičiausiai pabėga.
 - Stipriai mojuoja sparnais.
 - Sukdamas ratus kyla į viršų.
 - Sklandydamas krinta žemyn.
5. Gandro patelė sudėjo kiaušinį balandžio 12 dieną. Gandriukas išsikėlė po 34 dienas, tai yra
- gegužės 14.
 - gegužės 12.
 - gegužės 22.
 - gegužės 16.
6. Gandro sparnų plotis yra lygus 2 m, tuo tarpu žvirblis – 25 cm. Kiek centimetrų didesnis yra gandro sparnų plotis už žvirblio sparnų plotį?
- 8
 - 23
 - 175
 - 1975
7. Per kokį laiką balandis nuskris 120 km, jeigu per vieną valandą įveikia 90 km?
- 1 val. 20 min.
 - 1 val. 15 min.
 - 1 val. 30 min.
 - 1 val. 33 min.
8. 600 m nuotolyje nuo miško sarginės yra stirnų ėdžios. Plane, kurį nupiešė Onutė, šis nuotolis yra lygus 15 cm. Koks yra šio plano mastelis?
- 1: 4000
 - 1: 40
 - 1: 9000
 - 1: 90
9. Žiurkėnų maisto pakuotė kainuoja 3,20 zł. Jonukas pirkė tris tokias pakuotes mokėdamas už jas dvidešimties zlotų banknotu. Pusę gautos gražos skyrė benamių žvėrių prieglaudai. Norint sužinoti, kiek zlotų Jonukas skyrė žvėrių prieglaudai, reikia apskaičiuoti vertę reiškinio
- $20 - 3 \cdot 3,20 : 2$
 - $(20 - 3 \cdot 3,20) : 2$
 - $(20 - 3 \cdot 3,20) \cdot 2$
 - $20 : 2 - 3 \cdot 3,20$
10. Žinių apie žvėris konkurso dalyviams taikyta: 2 balus už teisingą atsakymą, 0 balų už atsakymo trūkumą ir –1 balą už klaidingą atsakymą. Dalyvis laimėjęs 62 balus, atsakė teisingai į 36 klausimus. Į kiek klausimų atsakė klaidingai?
- į 10 klausimų.
 - į 13 klausimų.
 - į 26 klausimus.
 - į 36 klausimus.
11. Onutė išvažiavo į žvėrių prieglaudą 15 val.30 min. ir sugrįžo 18 val.10 min. Kelionė į abi puses truko 45 minutes, tuo tarpu likusį laiką ji praleido žvėrių prieglaudoje. Kiek laiko Onutė praleido žvėrių prieglaudoje?
- 2 val. 40 min.
 - 2 val. 20 min.
 - 1 val. 55 min.
 - 1 val. 35 min.

Tekstas uždaviniams 12. ir 13.

Marytė pasinaudodama žvėrių atlasu turėjo pateikti miške gyvenančių žinduolių pavyzdžius. Ji išrinko tris žvėris:

Paprastasis pelėnas Graužikas kresnu, cilindrišku kūnu ir trumpą uodega. Kasa žemėje olas, kuriose veisiasi. Gyvena Vidurio Europoje, už miškų ribų, sutinkamas visur. Vienas iš skaitlingiausių šalyje žinduolių.	Barsukas Kresno kūno, sidabro spalvos plaukų, baltą galvą su tamsiais ruožais pereinančiais per akis ir ausis net iki sprando. Gyvena: Žymioje Europos ir Azijos miškų dalyje. Minta žvėrimis ir augalais. Jaunikliai minta motinos pienu.	Gyvavedis driežas Tamsiai rudas su tamsiais ruožais ir gelsvomis bei tamsiomis dėmėmis. Gyvena Europos ir Azijos didelėje dalyje. Šie ropliai laikosi, tarp kitko, šlapių pievų ir miškų laukymių.
--	--	--

12. Marytė teisingai išrinko

- A. visus žvėris. B. tiktai barsuką. C. tiktai driežą. D. barsuką ir pelėną.

13. Kiekviename Marytės išrinktame pavyzdyje, šalia informacijos apie žvėrių gyvenimo vietą, yra pateikta informacija apie jų

- A. skaičių. B. išvaizdą. C. maitinimosi būdą. D. dauginimosi būdą.

Tekstas uždaviniams nuo 14. iki 17.

Aš jaučiausi esąs labai laimingas ir jeigu sakau, jog man kažko trūko, tai nereiškia, kad skundžiuosi. Su manimi buvo elgiamasi gerai, gyvenau netvankioje, šviesioje arklidėje ir gaudavau skanų pašarą. Ko dar galima daugiau trokšti? Ko? Laisvės!

Per keturis mano gyvenimo metus džiaugiausi pilna laisve, po to per ištisas savaites, mėnesius ir metus stovėjau arklidėje, neskaičiuojant išvažiavimų, kurių metu turėjau elgtis ramiai ir santūriai, kaip senas arklys, kuris jau paliko už savęs bent dvidešimt metų.

Odiniai diržai čia, odiniai diržai ten, brizgilas snukyje, net akiniai ant akių! Nesiskundžiu, nes žinau, kad taip turėjo būti. Noriu tiktai pasakyti, jog jaunas arklys, kupinas jėgų ir fantazijos, kuris pripratęs bėgioti plačioje ganykloje su užlošta galva, su išsklaidytomis karčiais ir uodega, šuoliuoti žvengdamas draugų linkui – jog tokiam arkliui sunku pakęsti visišką laisvės netekimą. Kartais, kai mažiau judėdavau, negu paprastai, jaučiausi turintis savyje tiek jėgų ir temperamento, jog kai atvažiuodavo pas mane Džonas, negalėdavau, nesugebėdavau tiesiog susitvardyti. Nebuvo kitos išeities, būtinai turėjau pastrykčioti, pasispardyti, pašokinėti ir kartais, ypatingai pradžioje, smagiai pakratyti mano raitelį. Džonas vis dėlto visuomet parodydavo man švelnumą ir kantrybę.

– Pamaži, bičiuli, pamaži, pabėgiosime ir tuojau nustos tau niežėti kojytės.

Už kaimo paleisdavo mane lygia risčia ir po kelių varstų apsukdavo arklidės linkui guvų, bet jau „be spardymųsi“, kaip apibrėždavo juokaudamas.

Jaunus, kupinus fantazijos arklius, kurie per mažai juda, dažnai laikoma nirtulingais ir už tai juos baudžiama. Iš tikrųjų tai tiktai noras pažaisti. Džonas niekad manęs nebausdavo – žinojo, jog paprasčiausiai neriuosi iš kailio. Sugebėdavo mane įtikinti atitinkamu tonu, arba švelniu palietimu vadžiomis. Kai jo balsas nuskambėdavo rimtai ir ryžtingai – visados sugebėdavau tai suprasti, visų pirma todėl, kad buvau labai prie jo prisirišęs.

Pagal: Anna Sewell, *Mój Kary*.

14. Šis tekstas, tai pasakojimas visų pirma apie tai, kad

- A. pareigų vykdymas suteikia džiaugsmą.
- B. nereikia palūžti dėl nepasisekimų.
- C. nelengva susitaikyti su laisvės netekimu.
- D. svarbiausias gyvenime yra paklusnumas.

15. Kas yra pasakotojas?

- A. Arklio globėjas.
- B. Autorė.
- C. Arklys.
- D. Nežinia.

16. Perskaičius tekstą galima pasakyti, kad Džonas buvo

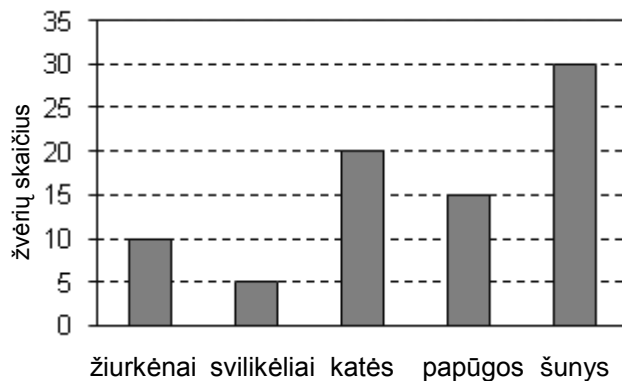
- A. rūstus.
- B. nekantrus.
- C. lengvabūdis.
- D. pakantus.

17. Kokią reikšmę turi panaudotas paskutiniame teksto sakinyje žodis *prisirišęs*?

- A. Pritvirtintas.
- B. Pabalnotas.
- C. Užsispyręs.
- D. Susigyvenęs.

Diagrama uždaviniams nuo 18. iki 20.

Mokinių auginami žvėrys

18. Kiek mažiau žiurkėnų, negu šunų auginama mokiniai?

- A. 3 mažiau.
- B. 5 mažiau.
- C. 10 mažiau.
- D. 20 mažiau.

19. Diagramoje matyti, jog mokiniai auginama

- A. penkis kartus daugiau kačių, negu papūgų.
- B. tiek pat kačių, kiek žiurkėnų ir papūgų kartu.
- C. tiek pat šunų, kiek žiurkėnų ir kačių kartu.
- D. šešis kartus daugiau svilikėlių, negu šunų.

20. Kokią dalį visų mokinių auginamų žvėrių sudaro paukščiai?

- A. $\frac{1}{4}$
- B. $\frac{1}{3}$
- C. $\frac{1}{6}$
- D. $\frac{1}{16}$

21. Papildyk trūkstančius mitybos grandinėje du elementus, pasirinkdamas iš rėmelių atitinkamus organizmų pavadinimus.

genys, lapė, kinivarpa, pelė, varlė

kviečiai → → → erelis

22. Burdulių šeima nori važiuoti liepos mėnesį dviem savaitėmis atostogų. Jiems reikia pasiimti su savimi šunį ir nori išleisti kuo mažiau pinigų. Žemiau pateikti pensionų paslaugų pasiūlymai kuriais jie susidomėjo:

<p>1. Pensionas „Ramunė”</p> <p>100 m</p> <p>Nakvynės kaina: 25 zł vienam asmeniui Žvėrys: nemokamai Laisvi terminai: birželio pirmoji pusė, liepos 1 – 10</p>	<p>2. Pensionas „Tyla”</p> <p>150 m</p> <p>Nakvynės kaina: 30 zł vienam asmeniui Mokestis už šunį: 5 zł už parą Laisvi terminai: liepa, rugpjūčio antroji pusė</p>	<p>3. Pensionas „Birutė”</p> <p>200 m</p> <p>Nakvynės kaina: 30 zł vienam asmeniui Žvėrių laikymas: nemokamai Laisvi terminai: birželio 1 – 10, liepos pirmoji pusė</p>
---	---	--

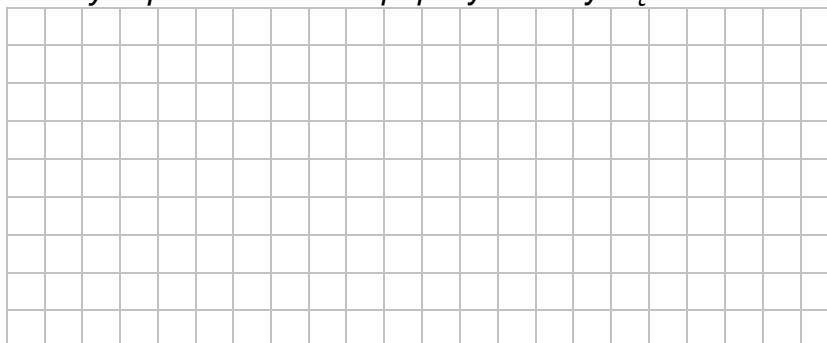
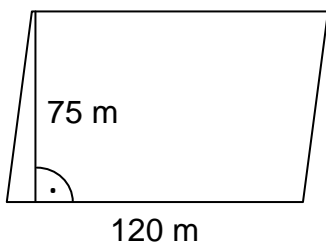
Kurį pensioną turėtų pasirinkti Burduliai?

Ką, remiantis pasiūlymų informacija, galima pasakyti apie visų pensionų aplinką?

.....

23. Pievai skirtas lygiagretainio formos sklypas, kurio matmenys yra pateikti piešinyje. Žolių sėklų pakuotės pakanka apsėti 2500 m² sklypo plotą. Kiek mažiausiai tokių pakuočių reikia nupirkti norint apsėti žole visą šį sklypą?

Užrašyk apskaičiavimus ir papildyk atsakymą.

Atsakymas: Reikia nupirkti mažiausiai

24. Jono automobilis sunaudoja 6,5 litro benzino /100 km. Vienas litras benzino kainuoja 4,80 zł. Jonas ketina važiuoti automobiliu iš namų į žirgyną, kuris nutolęs nuo namų 40 km. Apskaičiuok, kiek kainuos benzinas, jeigu Jonas važiuos iš namų į žirgyną ir atgal į namus.

Užrašyk apskaičiavimus ir papildyk atsakymą.

Atsakymas: Benzinas suvažinėti į abi puses kainuos..... zł.

Juodraštis

